

Arbres magnífics (4)

Marc Marí i Romeo

Enguany presentem el quart article sobre els arbres magnífics de Torroella de Montgrí. Els arbres de grans dimensions ens donen una sensació de pau i de protecció i refugi que pocs altres elements de la natura igualen. Per aquest motiu, potser, hi ha molta gent que sent un gran respecte per ells. Tanmateix, sembla que aquest sentiment és més estès en països enllà dels Pirineus que no pas entre nosaltres i una prova n'és la presència abundant d'arbres de grans dimensions, enormes dimensions sovint, que es poden trobar en bona part dels boscos europeus i, fins i tot, en parcs i jardins de les ciutats. Passejant o reposant sota aquests arbres, hom té la sensació que, en qualsevol moment, pot aparèixer el follet que hi habita.

A casa nostra, en canvi, hi hem tingut una relació diferent, potser motivada per la necessitat; els boscos s'han aprofitat de forma intensa i els arbres antics han estat sistemàticament eliminats en àmplies superfícies forestals, ja que són poc productius i, segons el que se sol creure, susceptibles de propagar malures, malgrat que això darrer és erroni. Els parcs i jardins de pobles i ciutats, tret d'algunes excepcions notables, han estat tractats amb criteris més arquitectònics que no pas amb la visió o voluntat d'incorporar retalls de natura en les nostres urbs.

És important que es vagi estenent la cultura del respecte als arbres centenaris; cal tenir en compte que els grans arbres als parcs i, sobretot, als boscos, fan unes funcions de primordial importància des del punt de vista ecològic, ja que forneixen de refugi i d'aliment moltes espècies; però també des d'un punt de vista humà, com a recurs, com a font d'inspiració o, senzillament, com a objecte de contemplació i de respecte.

En aquesta ocasió presentem cinc arbres més que s'afegeixen als quinze que ja han estat publicats en els tres números anteriors del *Llibre de la Festa Major*. En realitat els que publiquem ara són, però, set arbres o, més ben dit, cinc arbres i dos arbustos, ja que hi ha dos llentiscles o dues llentrisques, que hem inclòs en aquesta col·lecció pel fet de tenir unes dimensions extraordinàries, que els donen port arbori.

Tots els arbres que publiquem aquest any són dempeus, tot i que un d'ells, el freixe del paratge de la Moixina, es troba en un dels recs per on es va fer passar el nou regadiu fa uns anys i corria el risc de ser afectat per aquesta obra; sortosament, però, el van poder respectar.

Figuera del mas Solei

És de la varietat anomenada ull de perdiu, no gaire estesa. Se li diu capritxosa perquè ha crescut de forma no gaire habitual, ja que les branques que arriben a terra arrelen i tornen a brotar, allargant la seva capçada de forma espectacular. Mesurava al moment de fer l'exposició "Arbres magnífics" 4 m d'alçada i 15 m de capçada; avui encara és més gran ja que no ha estat podada.

Fitxa tècnica

Nom català: figuera.

Nom castellà: higuera.

Nom científic: *Ficus carica*.

Família: moràcies.

Fulla: caduca. És palmada, amb tres-cinc lòbuls, i de color verd fosc.

Floració: des de la primavera fins a la tardor.

Fructificació: les figueres primaverals maduren al final de l'estiu i al començament de la tardor, però en indrets d'hiverns clementes n'hi ha que fan flor a la tardor i conserven figues verdes tot l'hivern; i n'hi ha que maduren a l'inici de l'estiu i donen les figues de Sant Joan.

Origen: probablement del sud-oest d'Àsia.

Hàbitat: a les esclotxes amples de les roques i a les vores dels torrents. Cerca l'aigua subterrània amb llargues arrels i prefereix ambients càlids i assolellats.

Alçada: fins a 5 m.

Longevitat: pot viure centenars d'anys.

Usos i curiositats: les figues fresques o seques són un component essencial de la dieta mediterrània. També se li atribueixen virtuts medicinals, sobretot com a laxant. Les fulles s'han usat com a farratge.

La figuera capritxosa del
mas Solei
(foto L. Madrenas)

Llentistes del mas Solei

Els dos llentiscles del mas Solei han adquirit proporcions d'arbre. El de l'entrada és bifurcat i, tot i que està una mica faltat de fulles, mesura 5 m d'alçada, 9 m de capçada i les seves dues beses mesuren 95 i 70 cm respectivament. L'altre llentiscle és una mica més petit, però és més ufanós.

Fitxa tècnica

Nom català: llentiscle, mata.

Nom castellà: lentisco.

Nom científic: *Pistacea lentiscus*.

Família: anacardiàcies.

Fulla: perenne. És de color verd fosc i composta amb un nombre parell (4-12) de folíols.

Floració: del març al maig.

Fructificació: a la tardor.

Origen: mediterrani.

Hàbitat: als indrets càlids i ben assolellats, però és sensible a les gelades freqüents i intenses, forma part del sotabosc de l'alzinar i s'estén per brolles, garrigues i màquies de tota la terra baixa.

Alçada: no sol fer més de 2 m per regla general.

Usos i curiositats: deixa anar una resina aromàtica semitransparent anomenada màstic, a la qual s'ha donat múltiples aplicacions, des del xiclet a l'odontologia. Les fulles són medicinals, per enfortir les genives i despertar la gana. La llenya i el carbó havien estat molt usats com a combustible.

Els llentiscles del mas Solei
(foto L. Madrenas)

Moreres del mas Pi

Les moreres que hi ha davant del mas Pi molt possiblement no hagin servit per alimentar els cucs de seda. Aquestes eren coronades cada any, però des de fa un temps no es fa i van agafant forma d'arbre. La morera més esvelta arriba als 9 m d'alçada, té 14 m de cap-

çada i 2,20 m de perímetre. L'altra, tot i que té el tronc més gruixut, creix de manera més basta.

Fitxa tècnica

Nom català: morera blanca.

Nom castellà: morera blanca.

Nom científic: *Morus alba*.

Família: moràcies.

Fulla: caduca. És gran, de color verd clar, en forma de cor arrodonit una mica asimètric.

Floració: a l'abril i al maig.

Fructificació: de juliol a setembre.

Origen: Xina.

Hàbitat: prefereix climes temperats.

Alçada: de 10 a 15 m.

Longevitat: uns setanta anys.

Usos i curiositats: la môra és comestible i refrescant. Les fulles serveixen per alimentar els cucs de seda. Actualment les moreres són plantades com a ornamentals i per fer ombra.

La fusta és dura i resistent i s'usa en ebenisteria i torneria.

Morera del mas Pi
(foto L. Madrenas)

Pi pinyer del mas de la Barraca

Mesura 15 m d'alçada, 18 m de capçada i 3,40 m de perímetre. Al costat d'aquest n'hi havia un altre també gros, que va ser soterrat pel vent.

Fitxa tècnica

Nom català: pi pinyer, pi ver.

Nom castellà: pino piñonero.

Nom científic: *Pinus pinea*.

Família: pinàcies.

Fulla: perenne. Surt per parelles.

Floració: d'abril a maig.

Fructificació: les pinyes tarden tres anys a madurar.

Origen: del Mediterrani oriental.

Hàbitat: preferència pels sòls sorrencs. És un arbre de llocs oberts i ben il·luminats.

Alçada: arriba als 25-30 m.

Longevitat: pot viure fins als dos-cents cinquanta anys.

Usos i curiositats: els pinyons són molt apreciats en la nostra rebosteria (coques, panellets, torrons...) i com a condiment. La fusta resinosa, flexible però nuosa, té poc valor i s'usa en la construcció.

Pi pinyer del mas de la Barraca
(foto L. Madrenas)

Freixe del paratge de la Moixina

És un dels pocs remarcables del municipi. Està ramificat en vuit branques des del terra, probablement perquè es devia coronar per fer llenya. Arriba als 15 m d'alçada i té una capacçada de 19 m. Malauradament, viu al rec on es faran les obres de millora del regadiu.

Fitxa tècnica

Nom català: freixe de fulla petita.

Nom castellà: fresno.

Nom científic: *Fraxinus angustifolia*.

Família: oleàcies.

Fulla: caduca. És composta, de cinc a onze folíols, més o menys lanceolats.

Floració: a la primavera, abans de les fulles.

Fructificació: els fruits maduren a finals de setembre.

Origen: mediterrani.

Hàbitat: propi dels riberals, els rius i els torrents de les terres mediterrànies.

Alçada: pot arribar als 20 m d'alçada.

Usos i curiositats: és l'arbre del qual més profit han tret els camperols; les fulles es donaven de farratge al bestiar, de les perxes més petites se'n feien bastons i mànecs, les branques més gruixudes les feien servir per tancar algun camp. La fusta, molt resistent, es feia servir per a treballs d'ebenisteria, mobles, carruatges, esclops, etc. L'escorça es feia servir de remei per curar el bestiar. Es plantaven al costat de les cases perquè es creia que els freixes tenien el poder d'allunyar els llamps.

Freixe del paratge de la Moixina
(foto L. Madrenas)

Agraïments

Genís Baquer i Quimeta Ferrer, del mas Solei - Pere Batlle, *el Boter* - Francesc Pagès, *Xicu Barnosell* - Joan Bosch i Elvira Castelló - Jaume Subirà, del mas Subirà - Miquel Subirà, de l'horta d'en Reixach - Josep Sureda, del mas Ral - Joan Miquel, del mas Bayó - Miquel Fàbregas i Miquel Pellicer, del mas d'en Bou - Francesc *Xicu* Casademont